СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 3. — Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 4. січня, 1923. — VOL. XXXI. — No. 3. — Jersey City, N. J., Thursday, January 4, 1923. — THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЯКО ПОСЕРЕДНИК МЕЖИ ЕВРОПЕЙСЬКИМИ ДЕРЖАВАМИ

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Департамент стейту зложив заяву, що він дістав від Німеччини пропозицію вислати до головних аліянтських держав пропозицію заключення межидержавної угоди межи Німеччиною та Англією, Францією й Італією не починати проти себе війни через ціле поколінне (30 літ) без уповажнення загального голосовання всего народа.

Американський уряд не згодився вислати аліянтським урядам такої пропозиції так довго, поки він не буде певний, що вона буде принята. Ходило в сім случаю, очевидно, о згоду Франції. Американський уряд старався вивідати погляд французького уряду на таку пропозицію, а довідавшися, що Франція дивиться на пропозицію неприхильно, відмовив Німеччині посередництва.

ВЕЛИКИЙ ЛОКАВТ КРАВЦІВ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, 3. січня. — ряд кравецьких контракторів для виробу діточої одежі позамикало свої варстати, заявляючи, що не можуть виробляти товару при теперішних цінах.

Число всіх замкнених шап має перевисшати 300. Наслідком замкнення варстатів коло 6,000 робітників втратило роботу.

Контрактори кажуть, що за ситуацію винуваті фабриканти та що вихід або підняти ціну одежі або обнижити робітничу заплату.

УСТУПЛЕННЄ МІНІСТРА

ВАШІНГТОН, 3. січня. — Алберт Бейкон Фол, секретар внутрішних справ в кабінеті Гардинга, уступить дня 4. марта зі свого становища.

Про причину його уступлення кружляють ріжні поголоски. Він сам заявляє, що хоче вернути до приватного життя.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

БОЛТИМОР, Меріленд, 3. січня. — Губернатор стейту Меріленд повідомив нині губернатора стейту Луизіяна, що документові докази, предложені з домаганнем видачі д-ра Меклтойна за участь в убийстві двох людий товпою Ку-Клакс-Клена, не вистарчають до виконання правної видачі.

Губернатор стейту Луизіяни Паркер носиться з пляном проголосити военне право в луизіянськім повіті Моргава, щоби забезпечити охорону для свідків в процесі проти Ку-Клакс-Клена.

БЕРУТЬСЯ НА ОСТРО ДО СВЯТОЧНИХ ПІЯКІВ

НЮ ЙОРК, 3. січня. — Розбираючи справу людий, арештованих за піятику в день Нового Року по нюйорських ресторанах, нюйорський суд рішив домагатися від кождого арештованого зізнання, де він дістав алькоголічного напитку. Рівночасно суд приказав всім ресторанторам, котрі віддавали сидження в своїх реставраціях лишень з гори зголошеним гостям, подати списи сих гостий.

ІНДІЯНИ НАСТАЮТЬ НА СВОЇ ПРАВА

ВАШІНГТОН, 2. січня. — У президента Гардинга зявилася нині делегація Індіян з індіянської резервації коло міста Саламанки, в нюйорськім стейті, щоби предложити свої зажалення на федеральних та стейтових нюйорських індіянських комішенерів за нарушенне своїх прав.

Хоча президент не може мати власти над нюйорськими стейтовими агентами, мимо сього Індіяни зголосилися до президента, покликуючися на основну згоду, зроблену межи Шістьма Племенами та Злученими Державами, на основі котрої Індіяни мали право в кождій справі відноситися до федерального уряду. На доказ свого права Індіяни предложили текст договору, зробленого ще Джорджом Вашінгтоном, та потверджено шнурочком черепашок.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР В АНГЛІЇ ПРИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ НА КОНФЕРЕНЦІЮ

ВАШІНГТОН, 2. січня. — Сюди приїхав нині Джордж Гарвей, американський амбасадор в Англії, щоби відбути особисту конференцію з президентом Гардингом та другими визначними американськими політиками.

УРЯД ХОЧЕ МАТИ ЯКУСЬ КОНТРОЛЮ НАД БЕЗДРОТНИМ ТЕЛЕФОНОМ

ВАШІНГТОН, 3. січня. — Перед комітетом для справ торговельної мореплавби в палаті послів відбулося нині цікаве переслухання над висиланнем бездротних телефонічних депеш.

Перед комітетом зявився наперед секретар (міністер) торговлі Гувер та домагався, щоби конгрес уховалив урядови право наложити свою руку на 21,000 висилкових станцій для бездротного телефону, що наповняють воздух справдішною мішаниною депеш, музики, співу, донесень, відчитів, і т. д. Опісля комітет переслухав речників ріжних аматорських радіових організацій та представника департаментів війни й фльоти, які противилися відданню їх бездротних телефонічних систем під владу департаменту торговлі.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА

НА УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ В НАШІЙ ГАЛИЧИНІ.

УКРАЇНЦІ, РАТУЙМО РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ! ЙДІМ З КОЛЯДОЮ ХАТА ВІД ХАТИ.

ЗІБРАНІ ЖЕРТВИ ВІДСИЛАЙМО ДО ОБЄДНАННЯ, 817 НОРТ ФРЕНКЛИН СТР., ФИЛАДЕЛФІЯ, НА ФОНД РІДНОЇ ШКОЛИ.

ЗА НАЦІОНАЛІЗАЦІЄЮ КОПАЛЕНЬ

НЮ ЙОРК, 31. грудня. — Так званий „комітет розсліду націоналізації" (перебрання на державу) видав до американської суспільности, заклик за перебраннем вуглевих копалень на власність держави. На думку комітету, се одинокий спосіб як можна помогти майнерам вуглевого промислу.

СЛІДСТВО НАД ЗЛУКОЮ ЗЕЛІЗНИЦЬ

ВАШІНГТОН, 30. грудня. — Републиканський сенатор з Небраски Норис зажадав від сенату слідства над пропонованою злукою великих різниць Армура та Мориса в одно підприємство, що має називатися „Армур енд Ко. оф Делавер".

Предложена сенатором резолюція висказує погляд, що ся злука ще далі зменчить число покупців худоби, а тимсамим ще більше віддасть фармерів під владу великих різниць.

НЕЩАСНІ СЛУЧАЇ ЧЕРЕЗ НОВОРІЧНІ СВЯТКУВАННЯ

З приводу свята Нового року ряд нюйорських ресторантів продавав алькоголічні напитки. Федеральні агенти для виконування прогибіцийного закона увихалися за переступаючими закон ресторанторами, послугачами та гістьми. Підчас кількох арештовань гості спротивилися такому накидуванне уряду на їх празник та вжили проти агентів навіть оружа. Підчас одної такої стрілянини межи гістьми та агентами заблукана куля пострілила та вбили на місци 60-літного старця, переходячого вулицею, а в другім случаю вбила 8-літну дитину.

В навечеріє Нового Року до одного лишень нюйорського шпиталя привезено 18 людий, затроєних алькоголем; до того заряд шпиталю заявляє, що він допускав лишень „поважнійші" случаї алькоголічного затроєння, відсилаючи домів всі лекші...

ВОРОЖУТЬ ЛЕГКУ ЗИМУ

Фармери в околиці міста Миделтавн, Ню Йорк, ворожуть, що сього року не буде морозу понизше зера фаренгайта. Свою ворожбу опирають на тім, що вони зобачили жаби, які почувши теплу погоду, виліали зі землі.

ЖИДИ ПРОТИ ІМІГРАЦІЇ ДО МЕКСИКУ

Виконавчий комітет „Американського Жидівського Конгресу" видав публичну відповідь на публичне запрошенне до іміграції до Мексику, котре шість місяців тому видав був мексиканський президент Обрегон.

Жидівський Конгрес противиться іміграції до Мексику. На основі широких розслідів комітет заявляє, що в Мексику нема тепер підходячих умов для великого числа імігрантів зі східної Европи, бо Мексико не може дати заняття та удержання більшому числу імігрантів. Пляни мексиканського уряду надати жидівським імігрантам великих просторів для поселення вимагалиби великих кольонізаційних вкладів та заходів.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ПОЖАР

В день Нового Року занявся в бизнесовій дільниці в Ню Йорку великий магазин на Вол Стріт. Завізвана пожарна сторожа мала тяжку роботу. Заким пожар угашено 23 пожарників стратило притомність від утрійних ґазів, добуваючихся з огню.

Одного пожарного сторожа треба було забрати до шпиталю, щоби його ратувати перед наслідками ґазового зачадження. —

БУДОВАННЯ В 1923 РОЦІ

З приводу Нового Року видало одно будівляне товариство в Ню Йорку свої обчислення щодо видатків на нові будинкі, що будуть поставлені в сьому році. Після сього обчислення, Злучені Держави видадуть за рік на будови коло 8 міліярдів долярів, з чого на церкви припаде пів міліярда, на апартементові доми 1 міліярд і чверть, на шпиталі близько 600 міліонів, на школи півтора міліярда долярів.

Обчислення роблено на основі оголошених уже проектів будівельних.

ПЕРЕГОНИ НА МОРЮ

Управа італійських кораблів „Верді" і „Сонте" Россо" уладила перегони у плавбі через Атлянтийський океан. Жаден із кораблів не дав себе випередити і обидва причалили до пристані в Ню Йорку одночасно.

ПІДОЗРІЛА СМЕРТЬ СТАРОГО МІЛІОНЕРА

В тексаськім місті Бомонт найдено які два тижні тому лежачого в ліжку трупа місцевого міліонера Гайрема Накса. Труп мав кулю в голові. Поліція перевела слідство, та орекла, що се було самовбийство.

Маєток його обчисляли на яких 10 міліонів долярів. Мав він передусім чи не найбільше деревне підприємство в стейті Тексас, а кромі другі богацтва: зелізниці, фабрики, тощо. Велику частину його майна заряджувала його жінка, відома з краси, предприємчивости, та вслужливости для своїх сусідів. Говорять про неї, що вона на просьбу міщан намовила чоловіка, аби побудував містови зелізницю. Вона мала запрошувати до міста театральні трупи, аби давали представлення для робітників мужових тартаків. Після смерти мужа вона засипала дітий робітників подарунками.

Тимчасом в кілька днів по Різдвяних Святах її арештовано на приказ суду під закидом убийства свого мужа. Відставлена до місцевої вязниці, вона не хоче бачитися з ніким зі своїх знакомих.

САМОВБИЙСТВА ЧЕРЕЗ УПАДОК З ВИСОКИХ ДОМІВ

Двоє людий поповнило в середу в Ню Йорку самогубство через зіскочення з високого дому. Одна 60-літна жінка кинулася з послідного поверха Муніципального будинку, а один ветеран великої війни скочив з 19-го поверха одного готелю. Жінка кинулася з вікна на брук в пору, коли ціла вулиця була повна людий, спішачих на обід. На велике щастя, вона не впала на нікого.

ФІНАНСОВЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ

„Економич. Жизнь" повідомляє, що екстренне засідання українського совнаркому визнало фінансове становище України надзвичайно важким, яке загрожує руїною пляну господарського будівництва. Для усунення кризи постановлено зобовязати всі господарські установи і підприємства негайно сплатити всі недобори, як рахуються за ними. На місцях рішено утворити комісії для догляду за виконанням місцевими установами своїх податкових зобовязань.

АЛІЯНТИ ГОДЯТЬСЯ ЗМЕНЬШИТИ СВОЇ ДОМАГАННЯ ДО НІМЕЧЧИНИ НА 50 БІЛІОНІВ ЗОЛОТИХ МАРОК „ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ"

НІМЕЧЧИНА ГОДИТЬСЯ ЗАПЛАТИТИ 20 БІЛІОНІВ ЗАЛОТИХ МАРОК.

ПАРИЖ, 2. січня. — На першому засіданню аліянтської конференції у справі німецьких „воєнних відшкодовань" британський премієр Бонар Ло предложив, щоби Німеччині зменьшити „воєнні відшкодовання" і признати 4 роки мораторії на сплату.

Англія заявляється теж, щоби „воєнні відшкодовання зменьшити із 182 біліонів золотих марок на 50 біліонів золотих марок.

Франція годиться на се зменьшенне, але не хоче пристати на 4-річну мораторію а найбільше на 2-річну Кромі того Франція хоче „продуктивних запорук", що Німеччина буде їй платити і задля сього хоче таки заняти німецьку углеву долину Рур і взяти під свою контролю вивіз матеріялів і товарів з Німеччини.

Німецький делеґат Карль Берґман заявив, що Німеччина годиться заплатити аліянтам 20 біліонів золотих марок. Кажуть, що Німеччина ту суму підвисшить, але не більше як до 25 біліонів.

АНГЛІЯ ХОЧЕ ЗАБРАТИ ЗОЛОТО ФРАНЦІЇ И ІТАЛІЇ

ПАРИЖ, 2. січня. — Британське правительство домагається від Франції й Італії сплати военних довгів, загрожуючи, що інакше забере їх золото, яке вони зложили в Англії яко запоруку позичок.

Сама Франція має в Англії 1,864,000,000 золотих франків, які творять третину золота Банку Франції.

Італія теж має значну скількість золота в Англії.

ТУРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПІДПИРАЄ СВОЮ ДЕЛЕҐАЦІЮ В ЛОЗАННІ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 2. січня. — Сюди наспіли вісти з Ангори, тимчасової турецької столиці Туреччини в Малій Азії, що тамошні турецькі національні збори (парлямент) заявили, що приймають домагання турецької делеґації на конференції з аліянтами в Лозанні.

Вказівки в сьому напрямі вислано до голови тутешньої турецької делеґації, Ісмета паші. Його наділено повновластями підписати всі договори з аліянтами.

ТУРКИ ТАКИ НЕ ХОТЯТЬ УСТУПИТИ У СПРАВІ МОСУЛА

ЛОЗАННА, Швайцарія, 2. січня. — Турецька делеґація на близкосхідній конференції заявила, що не зренеться нафтової области Мосул для Англії, хотяй Туреччина мала би рішитись на війну з нею.

АМЕРИКА ГОДУЄ 3,000,000 ГОЛОДУЮЧИХ В РОСІЇ

МОСКВА, столиця Московщини, 2. січня. — Американська Ратункова Адміністрація, котра живить голодних дітий і старших в Росії, розглядаючи з новим роком свою працю, заявляє, що її завданню в Росії нема рівного в історії.

Вона видала до півтора біліона страв дітям і старшим. Вона годувала 1 міліон осіб, головно дітий і хорих по шпиталях, але як настала студінь, большевицький „уряд" просив о більшу поміч в голодових сторонах і тоді Американська Ратункова Адміністрація підвисшила свою програму до трох міліонів осіб.

Тепер большевицький „уряд", Американська Запомогова Адміністрація і другі заграничні запомогові установи годують в Росії до 10,000,000 голодуючих.

З НЕЩАСЛИВОГО „ВСЕРОСІЙСЬКОГО ЗЇЗДУ СОВЄТІВ"

МОСКВА, столиця Московщини, 27. грудня. — „Всеросійський зїзд совєтів" радить вже тут від кількох тижнів в будинку опери. Сей зїзд радить звичайно раз в рік і його наради кривають около 4 тижні. Він „вибирає" (ще ніколи не вибирав!) „народніх" комісарів („совнарком") і всеросійський центральний виконуючий (Ісполнительный) комітет (ВЦИК).

На зїзді панує пригноблення. Кождий делеґат відчуває розпучливе положенне Росії і весь час з промов комісарів дізнається теж про руїну на всіх полях теперішнього життя народів Росії.

Зїзд, як кажуть комісари, має вирішити отсі справи: 1) сцентралізованнє державної влади в Москві; 2) розгляд видатків публичного гроша, з тим, аби роздобути фондів також на народню просвіту і на громадську поміч населенню; 3) „нова економічна політика" (НЕП); 4) поліпшенне становища жовнірів; 6) заграничва торговля.

Голова „совнаркома", Микола Ленін, не бере досі участи в зїзді ізза недуги. Його виручують Троцький, Каменев, і Калінін. Леон Каменев тепер також заступає Леніна в його уряді голови „совнаркома".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА.

Німецька ліберальна ґазета „Франкфуртер Цайтунґ" принесла була перед виборами до польського сойму у Варшаві статтю про заграничну політику Франції. Одна частина сеї статті, писана варшавським кореспондентом ґазети, гідна уваги, бо автор видно добре ознакомлений з тайнами політики Франції та її кольонії над Вислою:

„Підчас перших літ свого існування польський уряд був примушений боротися з величезними трудностями, так в краю, як поза краем. Декотрі трудности впали на Польщу з хвилею її визволення та були неминучі. Другі вона завдячує своїй ненаситній жадобі території та шовінізмови своїх провідників. Одна третина населення Польщі складається з Німців, Жидів, Українців, Москалів та Литовців. Розумна політика, намірена на заведенне мира вдома та побудовання сили на зовні, наказувала погодити всі ті ворожі національности при помочи якоїсь федеральної форми правління. І справді Пілсудський та його заграничний міністер Нарутович, котрий жив майже все своє життє в Швайцарії, думали се зробити.

„Однак, шовінізм національних демократів переборкав сю розумну та уміркованy політику. Пілсудський та Нарутович остерігали своїх земляків перед прилучуванням Вільни та Східної Галичини до центральної Польщі та радили надати сим територіям широку автономію, перетворюючи їх у федеральні держави. Але польські націоналісти наставали на просте прилучення. Наслідком сього Польща має нині свою Ірляндію на Україні, має смертельних ворогів в Литовцях, котрі не хочуть з Польщею мати навіть почтові ні телеграфічні зносини та розстрілюють всякого Поляка, що вступить на литовську територію.

„Німці обурюються на трактовання Німців Поляками та огірчені на несправедливе поводження супроти німецьких іміґрантів... Жиди поділені на богато ґруп та франкцій. На однім кінці бачимо прихильників асиміляції, котрі мають такі самі смаки та почування, що й родовиті Поляки. Се переважно банкірі, великі ґуртівники, професійні люди та вчені. На другім кінці бачимо жидівських націоналістів, які працюють невпинно над збудованнєм жидівської держави в нутрі польської держави. Погроми, що були щоденною появою два-три роки тому, вже скінчилися і уряд старається запобігти новим вибухам. Однак мимо сього антисемітський (протижидівський) рух сильний та могучий як і давнійше. Він зміряє до того, щоби Жидів виключити від всяких товариських зносин з Поляками, з наукових товариств, товариських клюбів та других орґанізацій, та зі шкіл, хоча дозваляючи на певні виїмки під тим зглядом. З огляду на те, що жидівське населення виносить понад чотири міліони, така політика роблення ріжниць та взаїмного відділювання противна політичному інтересови. Треба підчеркнути як факт, гідний подиву, що більшість Жидів, мимо їх трактовання Поляками, все таки показуеться справдішними польськими патріотами, які в годину небезпеки для польської держави, — як, примірoм, в час большевицького наступу на Польщу — показалися льояльними оборонцями свого рідного краю.

„Ми вже згадали, що Українці є наскрізь непримиримі. В Східній Галичині вони не допускали до виборів до польського сойму справдішним терором. Москалі в східних пограничних просторах зовсім байдужі до публичних справ і в більшости случаїв занадто мало освічені, щоби їх можна рахувати за політичну силу.

„Словом, Поляки могли (?) погодити всі ті ріжнородні національности розумною, толерантною та згідливою політикою. Але розум, толеранція та згідливість, — се все прикмети, чужі польській натурі. І з тої причини національне питанне буде ослаблювати польський уряд ще довгі роки."

Ся стаття була оголошена друком в передодень листопадових виборів, коли певно навіть найбільше фантастичний кореспондент не міг собі представити, що національна боротьба в Польщі зайде так далеко, що вона не лишень заведе незгоду серед Поляків та не-Поляків, але й серед самих польських партій доведе до такого розярення, що посередною жертвою польського гнету над не-польськими народами впаде труп першого президента польської держави.

ЛЯХИ СУДЯТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ З ВОЛИНІ.

Луцький окружний суд затвердив акт обвинувачення на послів соймових Хому Приступу, Самійла Підгірського і Андрія Пащука з арт. 129 кодексу карного за видання названими членами перед виборами відозви до населення, в котрій підкреслювались самоволя й надужиття адміністрації на Волині, нищення шкільництва, відбирання церков, кольонізаційна політика. З огляду на те, що послів не можуть судити без згоди сойму справа з видачею послів до суду має вступити на розгляд сойму.

ТРЕБА БЕЗУПИННО ПРОТЕСТУВАТИ.

Теперішнє правительство Злучених Держав яко законний наслідник попереднього правительства Вилсона є одвічальне за всі договори, умови і діла свого попередника.

Воно перебрало сю одвічальність дня 4-ого марта, 1921, і мусить з неї вивязатись. Воно се знає, хотяй воно каже, що се одвічальність тільки **моральна**, бо сенат не потвердив умов і вчинків адміністрації Вилсона.

До одвічальности американське правительство можна потягнути власне через сенат і через палату послів Конґресу у Вашинґтоні. Як годі вже до правної одвічальности, так бодай до сеї моральної. А в Америці і моральна одвічальність має навіть дуже велике значінне, тільки треба вміти о неї упімнутись. І треба вспоминатись не раз, а тисячі. І вспоминатись не соткам осіб, а соткам тисяч.

А тоді покажеться, що моральна одвічальність американського правительства має значінне.

Нам ходить о справу Східної Галичини.

Америка була головним побідником над Австро-Угорщиною. Вона через свою владу заключила з нею перемире і ділила її спадщину. Вона давала краям Австро-Угорщини свободу і брала на себе зобовязанне її берегти. Вона самоозначенне признавала і Східній Галичині та українській Буковині.

Америка у версайському і сан-жерменському **договорі** стала **сувереном** (зверхником) Східної Галичини і **яко суверен за підписом свого представника дня 25-ого червня, 1919, віддала Східну Галичину Польщі під хвилеву військову окупацію. з тим, що про долю Східної Галичини вирішить її населенне свобідним народнім голосованнєм.**

А що сталося?
Се загально звісне.
А ми мовчимо.......

Президент Гардинґ не може вмити рук від зобовязань і діл бувшого президента Вилсона у справі Східної Галичини, бо він творив се не яко горожанин Вудров Вилсон але яко президент Злучених Держав на основі законних постанов Конґресу Злучених Держав про повновласти для президента.

Длятого нам не слід мовчати.

Пів міліона галицьких Українців у Злучених Державах повинні піднести могучий протест проти того, що правительство Злучених Держав забуло про те, що його попередник віддав 4,000,000 народу в неволю і на тортури Польщі.

Нехай почує сей протест Конґрес і президент у Вашинґтоні, а також увесь американський нарід. Тоді чейже пробудиться совість Америки і побачить, що слід їй подати поміч 4-міліоновому народови скинути ярмо ляцького наїзника.

Досі в сьому напрямі велась робота тільки доривочно. То тут то там, А треба її узагальнити і вести після пляну.

• • •

Для прикладу згадаемо на сьому місці про протест української громади в Елизабет, Н. Дж.

По недавному протестаційному вічу в Елизабет, Н. Дж., вислав д. Василь Левчик, голова віча, телеґраму до президента Гардинґа з протестом проти теперішнього стану річий у Східній Галичині

Сю телеґраму канцелярія президента передала до державного департаменту (міністерства закордонних справ) у Вашинґтоні, відки прийшло отсе письмо:

DEPARTMENT OF STATE
WASHINGTON

December 27, 1922

In reply refer to
EE 860C.01P81

Mr. Wasyl Lewczyk,
Elizabeth, New Jersey.

Sir:

The Department acknowledges the receipt, by reference from the White House, of a telegram addressed to the President, dated December 19, 1922, on the subject of the situation in Eastern Galicia.

I am, Sir,
Your obedient servant,
For the Secretary of State:
D. C. POOL
Chief, Division of Eastern European Affairs

По українськи ся відповідь звучить:

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
Вашинґтон

27. грудня, 1922.

До пана Василя Левчика
Елизабет, Н. Дж.

Вп. Пане:—

Департамент потверджує, що одержав телеґраму, переслану з Білого Дому, яка була адресована до президента Гардинґа, з датою 19. грудня, 1922, у справі положення у Східній Галичині.

Остаю з високим поважанням
За державного секретаря
Д. С. ПУЛ
шеф відділу східноевропейських справ

• • •

Таких телеґрам, протестів і депутацій повинно бути тисячі. І то не всі нараз, але безупинно з дня на день.

Нехай президент, Конґрес і весь американський нарід заговорить і сповнить вже раз своє зобовязанне, хочби тільки моральне.

Американські Українці повинні допильнувати, щоб се зобовязанне було виконане.

ПОЛЬЩА У ФРАНЦІЇ

„Франція стоїть за Польщу. Французи захоплені Поляками. Спільність інтересів; великі спільні традиції; Міцкевич Collège de France; і т. и., і т. и...." Перед війною читали ми таке трохи не кождого дня у кождій польській ґазеті. В часі війни, коли „ролі були поділені" — тільки в тій частині преси, котра силкувалась асекурувати Польщу в таборі антанти. Тепер — очевидно, і як воно могло би бути инакше! — ми знов є свідками сердечної, зворушаючої однодушности польських ґазет на пункті вмовлювання в свою публику (тай в нашу, наскільки вона піддається, хочби несвідомо, польським суґестіям), що Французи буцім-то майже ні про що инше не думають, як про Польщу, нічим иншим не захоплюються, як польською „штукою", польською літературою; одним словом: Поляками цими „Французами Сходу Европи".

Хто жив у Франції і хто бодай трохи близше сходився з Французами, бував у французькім товаристві, у французьких родинах, той не може не помітити, як мало дуже мало правди в цих польських перехвалках про захоплення Французів „усім, що польське".

Передусім: до недавна Французи Польщі й Поляків майже не знали, ними не цікавилися. Польські еміґрації 30-их і 60-ий рр. не полишили — як воно зрештою буває майже з правила з усіми иншими еміґраціями — особливо доброго враження серед Французів. Повна недостача першорядних імен в польській літературі (бачити щось „велике" в польськім письменстві, навіть у романтичнім, можуть хиба тільки Твердохліби або люде недалекі твердохлібським „орієнтаціям"), відсутність великих учених, великих малярів і різбарів, з якими можна би показатись у „світі", сама вже зясовує недостачу цікавости до польської духової продукції. А як цінувала французька політика ще в 1917 році політичну вартість Поляків, про се чейже пророчисто свідчить угода Пуанкаре з Миколою II, котра стверджувала повний „десінтересмент" Франції що-до того, як Росія розвяже польське питання.

На точці легковаження польської духової культури досі ніщо у Франції не змінилося. І не могло змінитися: Шекспіра і Данте, Гете і Достоевського, ні рівнорядних їм героїв науки й мистецтва — не витрясти Полякам з рукава, хочби їх розпирала меґальоманія ще більш безнадійна ніж ця, якої прояви бачимо кождого дня. Змінилося тільки в користь Польщі цінування її в заграничній політиці: факти й відносини відомі кождому, і не треба їх нам наводити. Одначе слід нашому громадянству все мати на увазі, що ніколи й ні на хвилину ні французька урядова політика, ні французька громадська думка не вважали, і не вважають, Польщі за рівнорядний з Францією чинник міжнародньої політики; мало сього — не вважають її навіть за такого союзника, на якого в даному разі можна би спуститись.

Manque de mieux, за недостачею ліпшого союзника на східних кордонах Німеччини мусить Франція двигати цей тягар і вязатися з Польщею. „Союз оцей коштує Францію безмір гроша, безмір клопотів, а в заміну за все те всі тямущі Французи свідомі, що „в разі чого", як воно вже раз було, прийдеться Франції ратувати союзника, замісць ждати ратунку від нього. „Ils demantent la lune", „їм забагається місяця з неба" — таке чував я нераз з уст французьких політиків, коли розмова сходила на славні „східні границі" Польщі. Франція свідома того, на яких „сильних ногах" стоїть їх східна союзниця; Франція свідома й того, на яку популярність вона наражається серед усіх без виїмку народів Сходу Европи. З сього погляду можна було в останніх тижнях стежити за низкою цікавих фактів: перший із них — надії (передчасні!), які велика частина французької преси привязувала до російської подорожи Еріота, надії на відновлення французько-російського союза, тай — скавуління польських ґазет, застрашених (теж передчасно) сими неминучими наслідками, які принеслаб віднова Росії й російсько-французького союза для великодержавних снів Польщі.

Ще одно замітне! Як правило можна зазначити, що чужинці, в даному разі Французи, котрі їдуть у Польщу з найприхильнійшими для Поляків почуваннями, вертають відти добровільними, завзятими пропаґаторами протипольських настроїв. Очевидно, маємо тут на увазі на пр. незапрошених, оплачених угощуваних і вожених польськими Потемкінами журналістів, — а звичайних подорожних, купців, офіцирів, лікарів. Мало коли мав я таке вдоволення у Парижи, як коли мені приходилось у більшім французькім товаристві прислухуватись, як це подорожні розказували про свої враження з Польщі і Поляків: бруд, нехлюність, хвалькуватість, меґальоманство, несеріозність і несолідність у торговельних зносинах, бляґерство — отсе були характеристики, які в такий момент оббивались об вуха слухачів.

Цілком зрештою подібне подибується в Анґлії.

Пересічний французький чи анґлійський мандрівник, коли він бував на Сході Европи у довоєнних часах, з правила вертався до дому приятелем Славян на ціле життя.

Навчений такими досвідами галицький Українець при нагоді кождої розмови з чужинцями про Польщу, радить чужинцям: „Їдьте як найскорше в Польщу — побачите їх самі. Тільки їдьте свобідно, не даючи себе возити, наче медведя на припоні, польським Потемкінам!"

В. Панейко.
(Львівська „Свобода").

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Гайдамака. — Не можемо помістити, бо у віршах нема складу.

М. К-ч, Филаделфія, Па. — Оголосимо, як пришлете належність.

Й. Щ., Филаделфія, Па. — Ваша справа надається до суду, а не до часопису.

М. М., Рачестер, Н. Й. — Померщому не поможе кадило, а сліпому світло. Єсли ще хто і тепер не бачить, що т. зв. „адянська Україна" це тільки „хитра штука" московської тиранії — то вже це воскресне і не провидить ніколи. Читайте американські часописи, читайте щонебудь і не плетіть дурниць про надії на „радянську владу". Виж повинні знати, що якраз від Раковського і Ко. вийшов проект на „єдіную, неделімую". Ви подібні до чоловяги, який бачить коня, а на нім карточку, що це бик. І він призадумуєся так каже: Виджу коня, але напись каже, що це бик, проте і бик він є.

К., Дітройт. — „Січ" це така орґанізація, що стоїть як примір народної карности. Вона не стоїть заходом двох чи трох людий. Її створила велика народна потреба. Січовики зуміють самі усунути всяку кирийю та затії большевицьких недотепів.

П. Д., Гартфорд, Конн. — Помістимо посвідки і подяку з краю. Ваше справозданне буде проте злишне, а притім ми не годні із нього вийти.

І. Б., Реритон. — Коли хочете, щоби що було поміщене на час у „Свободі", то пришліть завсіди яких 2 тижні наперед.

П. К., Ню Йорк. — Не можемо помістити, бо не хочемо платити за обиду чести.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА НА ДВОХ МІЖНАРОДНІХ КОНҐРЕСАХ В ГАЗІ.

Від 10. до 15. грудня, 1922, радив у Газі, столиці Голяндії, ВСЕСВІТНІЙ КОНҐРЕС МИРА, в якому взяли участь визначні провідники міжнародніх робітничих орґанізацій і представники т. зв. пацифістичного (противоєнного) руху. Предсідателем конґресу був французький соціялістичний провідник ТОМА. На дневнім порядку конґресу стояли справи охорони світового мира та усунення небезпеки нових воєнних конфліктів.

На конґресі явилися також представники російських большевиків, які устами РАДЕКА впевняли, що вони найбільші прихильники мира і свободи та що всі робітничі орґанізації повинні обєднатись разом з ними для спільної боротьби.

Добру відповідь дав йому відомий провідник бельґійських соціялістів ВАНДЕРВЕЛЬД, який вказав на большевицький терор в Росії проти всіх інших робітничих орґанізацій (головно соціялістів-революціонерів) та на поневолення не-російських націй.

Ще докладнійше змалював відносини під большевицьким режімом МЕМОРІЯЛ, предложений конґресови ЦЕНТРАЛЬНИМ КОМІТЕТОМ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦ. ДЕМ. РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ (Наддніпрянщини) і розданий поміж членів конґресу в кількох сотках примірників. Меморіял ставить питанне, які передумови мусять бути здійснені, щоб на Сході Европи запанував тривалий мир, і відповідає на се питанне так:

„Світова війна і революція покликали до нового державного життя в Росії „неісторичні" народи і поховали на віки давну ідею „єдиної і неділимої" Росії. Проти сих новоповсталих національних держав на території бувшої Росії виступив до боротьби російський імперіялізм під новою фірмою большевизму і „советської" системи. Україна, Грузія й інші національні держави визволені зпід ярма царської Росії, стогнуть тепер важко під терором большевиків.

„Особливо траґічно, — говориться далі в меморіялі дословно, — склались ОБСТАВИНИ НА УКРАЇНІ. Грабіжницька, чисто кольоніяльна політика російських большевиків довела сю недавно дуже богату на хліб країну до страшного, нечуваного в історії людства голоду в роках 1921 і 1922. Російські окупанти відібрали останні хлібні запаси у голодуючого українського населення, щоб припинити голод в російських ґуберніях. Щодо України, то тут голод лютує невпинно й досі, і, як зазначує сама большевицька преса, нема надії на поліпшенне в сім і в слідуючім році. ОФІЦІЯЛЬНА СТАТИСТИКА РОСІЙСЬКИХ ОКУПАНТІВ ОЗНАЧУЄ В ЖОВТНІ 1922. Р. ЧИСЛО ТЯЖКО ГОЛОДУЮЧИХ НА УКРАЇНІ НА ПОНАД ЧОТИРИ МІЛІОНИ!

„На українських землях, окупованих ПОЛЬЩЕЮ (Східна Галичина, Волинь, Холмщина) та РУМУНІЄЮ (БУКОВИНА, БЕСАРАБІЯ) таксамо провадиться політика національного поневолення і терору. В звязку з активними виступами українського населення Східної Галичини проти польської окупації, в Східній Галичині польська окупація старається наглими судами, розстрілами й арештами стероризувати українську людність. ЧИСЛО АРЕШТОВАНИХ УКРАЇНЦІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ПЕРЕВИСШАЄ 20,000 ТІЛЬКИ ЗА МІСЯЦЬ ПАДОЛИСТ, 1922 РОКУ.

„На величезних просторах від Карпат до Персії нагромаджується і до краю заострюється міжнаціональна ненависть; готується ґрунт для нових і нових збройних конфліктів.

„Мим на Сході Европи загрожений. Ся небезпека для европейського мира може бути усунена ТІЛЬКИ ДІЙСНИМ, ДЕМОКРАТИЧНИМ РОЗВЯЗАННЄМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОБЛЄМИ (питання). Для народів поневолених російським імперіялізмом без сумніву першою передумовою національного визволення, а значить імира, являеться РОЗБИТТЄ „ТЮРМИ НАРОДІВ" — „ЄДИНОЇ І НЕДІЛИМОЇ" ІМПЕРІЯЛІСТИЧНОЇ РОСІЇ. Мирні відносини між народами бувшої Росії після революції можливі лише на ґрунті їх вільного, дійсного самоозначення."

Дальше меморіял доказує, що система національного поневолення, ведена большевиками, заостриться ще більше, коли їх місце займе російська буржуазія, та що одинокою опорою демократії на Сході Европи можуть бути тільки визволені національні держави.

„Слова Ф. Енґельса з 1844. р. про ґарантії мира остаються правильними до наших днів:

„Задля забезпечення міжнародного мира мусять бути наперед усунені всі національні суперечки; мусить кождий нарід стати незалежним і паном у власній хаті."

Меморіял кінчиться закликом до конґресу, щоби станув в обороні поневолених большевиками народів, а в першій мірі звернув увагу на страшне політичне й економічне положенне українського народу, без поправи якого не можливий мир у Східній Европі.

Сей меморіял підписали від Центрального Комітет Укр. Соц. Дем. Роб. Партії ІСААК МАЗЕПА І ПАНАС ФЕДЕНКО.

* * *

Рівночасно з ним конґресом відбувся також в Газі конґрес МІЖНАРОДНЬОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІҐИ МИРА І СВОБОДИ". У сім конґресі взяли участь від українських жіночих орґанізацій чотири представниці др. СУРОВЦОВА, ОЛЕНА ОХРИМОВИЧ-ЗАЛІЗНЯКОВА(МАРІЯ ДОНЦОВА І ОКСАНА ХРАПКО-ДРАГОМАНОВА,

Пані Соровцова виголосила на конґресі окремий реферат з области питань світового мира, а всі три інші українські делеґатки забирали голос підчас дискусії. Промови українських представниць, в яких вони представили страшне положенне українського народу під большевицькою і польською окупацією, звернули загальну увагу учасників конґресу. Крім того українські делеґатки мали нагоду поза засіданнями конґресу давати виясненя про українське питанне та заінтересувати нашими справами богато визначних провідниць европейського жіночого руху.

БУДЯК ТА КОНОПЛИНОЧКА.

„Чого ти так мене, паскудо, в боки пхаєш?"
На коноплиночку в степу будяк гукав.
— „Та як рости мені? і сам, здоров, ти знаєш.
Що землю у мене з-під корінця забрав."

Бува і чоловік цьому колючці пара:
Людей товче та й жде, щоб хто його кохав!

Евген Гребінка.

СТРАШНИЙ ВИБОРЧИЙ ОБРАЗЕЦЬ ІЗ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Подія з Раківчика, коломийського повіта.

(Із станиславівського тижневика „Українське Життє").

Дня 5-го падолиста с. р. в день виборів впав капраль 49-го п. п. до хати студ. теол. Дмитра Федасюка, втягнув його силою з мешкання і завів до громадського уряду, де силував голосувати. Федасюк отягався зробити се й не приняв упиханої йому картки голосовання на листу ч. 29. За се його замкнено в громадському арешті, але він вікном утік. За втікаючим бігли польські вояки і стріляли.

Приходить подія, від якої самого опису стає волосся дубом на голові.

Жандар Стефек доніс комендантови постерунку Фонфарі, що се Дмитро Федасюк стріляв до жовнірів.

Дня 8-го падолиста с. р. у сполудня о 3-ій годині приїхало з Коломиї до 40 польських жовнірів до Раківчика; напали на хату Федасюків; арештували всіх мущин, які були тоді біля хати і так **били ціпами, аж ті поломились.** Миколу Федасюка били сім разів, „щоби віддав рушницю".

Студ. богословя Дмитра Федасюка вояки не найшли дома, бо він був у церкві в Лісній Слободі.

Війско поїхало на постерунок, узяло зі собою команд. жанд. Фомфару та поїхало шукати своєї жертви.

Побачивши Федасюка, який вертався з церкви, вояки розставились у розстрільну, щоби зловити його. Сей налякався і почав втікати. Жовніри всетаки зловили його, а потім стали бити по голові; копати; масакрувати прикладами крісів, так, що він вісім разів устратив притомність.

Пів-мертвого Федасюка завели польські вояки до Коломиї до свого полковника Монда. Сей сказав до змасакрованого: „Дзівен сен, же пан еще жиє. Я далем розказ, пана на мейсцу розстршеляць. Ґотуй сен пан на сьмерць, я пана за пул годзіни розсршелям".

Через хвилину явився біля Федасюка польський військовий курат, щоб його висповідати, але той зажадав сповіді й святих тайн у свому обряді.

Після порозуміння з Мондом, пійшов курат до греціько-католицького парохіяльного уряду в Коломиї, де застав о. дек. Русина, який негайно поспішив Федасюкови з помічю.

О. дек. Русинови вдалось відвести Монда від його наміру і Федасюка віддано наглому судови.

Нещасна жертва польських виборів у Східній Галичині так змасакрована що **обі болонки в ухах потріскали** (це стверджено судовим лікарем).

Дня 19-го падолиста с. р. прийшов до закатованого й невинно вязненого Федасюка його брат Михайло, але сього зараз також арештували, закидаючи і йому, що стріляв до жовнірів.

Після переведення слідства — обох Федасюків, Дмитра й Михайла, випустили з вязниці.

Так робились у Східній Галичині вибори!

НА ВІЧНУ ПАМЯТЬ ПОЛЯГШИМ С. МЕЛЬНИЧУКОВИ І П. ШЕРЕМЕТІ!

Родились Ви в малих хатках селянських,
Від малку вже Ви чашу горя пили;
Росли серед мук і гнетів ляцько-панських,
На кращий час надією лиш жили...

Від малку вже навчились Ви любити
Свій Рідний Край — Україну єдину;
Ви всє були готові посвятити
І в бій піти хоробрі до загину.

...І час настав. Ви перші в ряди стали!
На ворога пішли мов льви завзяті,
Молоду кров Ви в полю проливали,
Щоб наш народ був паном в власній хаті.

Хоть хмара Вам закрила облять сину,
Хоть ворог взяв наш край у лапи свої,
В зневіру Ви не впали й на хвилину
І з рук своїх не кинули Ви зброї!

Як з гір орли — злітали Ви зза Збруча
І ночами до рідних сіл впадали...
Немов отару з поля грізна туча,
Катів з рідної землі Ви проганяли.

Та ляцькі пси-опришки Вас піймали,
Піймали Вас — Орлів, прагнучих Волі
Й за те, що Ви за правду обставали,
Віддали Вас на суд своєй сваволі...

* * *

В осінний день, як сонічко сідало,
Ви йшли на смерть, — засуджені катами
І в момент Вас в живих уже не стало: —
Упали під ворожими стрілами.

Хоть тілом Ви упали вже на віки,
Так духом Ви жиєте поміж нами,
Ви взноситесь, літаете по світі
І кличете до пімсти над врагами...

Спокійно спіть, Герої України!
За Вас народ ніколи не забуде!
За Вами вже сотки борців йде нині!
А Вам, Борці — „земля пером" най буде!

Вже близько час, що впаде ляцька сила,
Устане весь Наш Велитень з руїни!
Далеко видна стане всім могила,
Тих, що лягли за Волю України!

СТЕПАН МУСІЙЧУК.

ДОПИСІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Протестаційне віче.

Стараннєм II. Округа Січ. Орґанізації відбулось тут віче о годині 1.30 попол. в ґалі церковній при Оклей і Райс вул. Громадяни зійшлись як можна найчисленнійше, щоб в сей день, 17. грудня, показати, що не годяться на кляту господарку Ляхів в Галичині.

Предсідателем віча був д. Д. Заболоцький а місто предсідателем д. М. Осціславський, окружний отаман Січ. Орг. Секретарами віча були С. Мусійчук і Н. Ткачук, Промовляли о. В. Стецюк, др. С. Гриневецький, др. В. Сіменович і д. Н. Ткачук. Всі бесіди були короткі а палкі та щирі. На візваннє д-ра С. Гриневецького всі, як оден, повстали з місць і заявили свій рішучий протест проти знущань ляцьких в Сх. Галичині. Одноголосно ухвалено заслати телеґрами в відповідні місця. Віче закінчено піснею „Ще не вмерла Україна".

Телеґрами вислано від: 1. Масового віча, 2) від парохії св. Николая, 3. Від Округа II. Січ. Орг., 4. від Бр. Николая, від. 106 У. Н. С., 5. від Братства св. Стефана, від. 221 У. Н. С., 6. від тов. ім. М. Шашкевича, від. 55 Провидіння, 7. від Січи ім. Б. Хмельницького, сотні 15, 8. від Екзекутиви Січ. Орґ. Крім того вислано телеґрами: від громади з Савт Сайду і від тамошної Січи ім. П. Дорошенка ч. 13, від громади з Борнсайду і від громади та Січи з Вест Пулман, Ілл.

—о—

СПРІНҐ ВЕЛІ, Н. Й.

Слава патріотам!

Українська суспільність в Америці зрозуміла свою задачу у теперішній боротьбі з ляцькими ордами у Східній Галичині. Невинно пролита кров наших героїв кличе до нас о пімсту над клятим ворогом. Ми не можемо піти самі о ружєм проти Ляхів, але можемо підперти борбу матеріяльно. За зібрані жертви в Америці наші борці дістануть поживу і амуніцію. Кождий доляр то куля ворогови. Українці по всіх закутинах Америки скликували віча на день 17. грудня і збирали добровільні жертви на Фонд Негайної Допомоги.

На жаль у нашій місцевости не було способности скликати віча, тому що тут живе всего около 25 родин а і ті ділить якась нечиста сила.

Щоби однак не остатися позаду, тов. „Просвіта" на своїм річнім мітингу, котрий відбувся дня 16. грудня с. р. подбало за справу і на внесок С. Махомети, одноголосно ухвалено, щоби оподаткувати своїх членів по 25 цнт. на місяць. Відтак 35 К. Ільків загрів членів, щоби зложили жертви на Негайну Допомогу таки на зборах. Зложили слідуючі: Укр. Тов. „Прдсвіта" від. 16 У. Н. С. виасиґнувало зі своєї каси $10.00; Й. Роговський $5.00; П. Бандура $4; К. Ільків $3; І. Порубалюк $2; П. Федів $1.50; С. Магомета, І. Брега, А. Кашинський, М. Терпеливець, К. Роговський, Д. Гнилишин, С. Чавус, І. Кріль, П. Кірль, І. Гамлій, Н. Загадайко, Гелена Ковцун, Н. Романський, М. Орищин, Доська Сойчук по $1.00; О. Хомий, Пазя Мирдак, М. Цаповський, М. Мельник, В. Панько, Л. Кріль, Микола Боднарук по 50 цнт. Разом $44.00. Сі гроші вислано чеком до Вашінґтону 26. грудня.

Бажаємо, щоби ті наші маленькі жертви причинилися хоть крихітку для добуття долі і волі нашому поневоленому народови. Всім жертводавцям складаю сердечне спасибіг!

К. Ільків.

—о—

ДІТРОЙТ, МИШ.

З діяльности одного братства.

Подається до загального відома детройтській громаді і усім що були на бали дня 26-го падолиста 1922, що відбувся заходом братства св. Івана Хрест., від. 292 У. Н. Союза, що чистого зиску було $26.50, а Никола Гребенчук (з Флінт, Миш) прислав 60 цнт., що разом зробило $27.10. У „Свободі" було оголошено, що весь дохід піде на Негайну Допомогу Рідному Краєви, однак сталось інакше. На днях прийшов лист з Відня з просьбою від гуртка студентів, котрі благають помочі, і ми порішили розділити, а саме 9 долярів післали студентам до Відня ч. 5338, 9 долярів для Січових Стрільців (на адресу др. Смаль-Стоцького ч. 5339, а 9 долярів до Львова на адресу Земельного Банку на підмогу інвалідам. Кошти пересилки покрила братська каса. Ще згадаю, що свого часу була допись з Дітройт, підписана „Обсерватором", що братства чи там товариства запомогові нічого не роблять. Шановний „Орсерватор"! Впишіться в члени нашого братства і У. Н. С., а будемо робити роботу. Тепер маєте дуже добру нагоду, бо не треба платити вступу.

Балевий Комітет.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ОСОБИ НА ФОНД НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Доповнення до попередних двох списів).

1) З громади Шікаґо, Ілл., переслано 1000.00

Зложили на руки Пані Катерини Стецюк: о. Василь Стецюк $25; по $5.00: Юлія Касій, Марія Мельникович, Василь Дубас, Гавриїл Дацків, Мих. Клим, Йосиф Яворський, Анна Шиш, Марія Демянчук, Василь Фришин, Панько Пакиж, Михайло Швець і Роман Бойко; по $3: Йосиф Канюк, Йосифа Мацевич; В. Горінь 2.50; по $2: Н. Канюга, Т. Курко, Я. Келер, Я. Квачан; по $1.00: М. Шаран, П. Павук, Катерина Єдинак, В. Гайович, Мих. Гарас; по 50 цнт.: А. Керн, Т. Головчак, П. Хомик, Ц. Пшеничка, К. Пакиж, Т. Гривняк.

На руки п. яМхайа Гусіра зложили: по $5.00: Олекса Кузенчак, Николай Пашко, Франко Подоляк, Никола Кошул, Василь Кузьо, Михайло Солтис, Михайло Гут; Прокіп Гупкало $3.00; Анна Михальська $2.00; по $1.00: А. Горох, П. Бердій, М. Угриновський, Г. Стефанський, П. Біжик, Й. Солоткевич, І. Сітарський, М. Барабаш, В. Стефанський, С. Шапула, М. Старик; М. Яренчик 50 цнт.; М. Маркевич 25 цнт.

На руки п. Семена Боняківського зложили: Теодор Юлик $5.00; П. Пакиж, Ів. Костюк, Т. Попадюк, Г. Хитрий, С. Домбрович по $2.00; по $1.00: І. Чиргавий, П. Юлик, Д. Шалапай, О. Хитрий.

На руки п. Р. Литвина зложили: Д. Попадюк $2.00; по $1.00: П. Маркевич, Теод. Білецький.

На руки п. Василя Мацалейка зложили: Іван Гасюк $10.; по $5.00: Василь Вітик, п. Фіцуляк, Тома Купецький, Вас. Мацалейко, І. Пукалець, С. Довіханець, П. Двулят; по $1.00: п. Холодніцький, М. Музика.

На руки п. Теодора Попадюка зложили: Вас. Білик $5.00; по $2.00: П. Литвин, І. Павлів, В. Махомета; по $1.00: Ф. Лигейда, М. Леськів, Й. Шминко, С. Мариців, Я. Андрухів, Г. Шмирків.

На руки п. Д. Заблоцького зложили: Дмитро Заблоцький, Василь Липовий, Нік. Гринишин, Дмитро Шумовський, Николай Мухаїр, Дмитро Кошіль, Кирило Падяк, Іван Віщук, Ст. Шумовський по $5.00.

На руки п. Николи Малешка зложили: Марія Романяк, Теодор Офік, Николай Малешко, Анна Литвин, Дмитро Куліш по $5.00; Анастазія Рибак $2.00; по $1.00; К. Михалік, П. Михалік, М. Окрипка, Т. Мартинюк; А. Окрипка 50 цнт.

На руки п. Г. Дзявроника зложили: Михайло Шаран $5; Катерина Косович $2; по $1.00: А. Костирка, К. Поліхт, М. Воліцька, Ю. Грицин, Г. Кучерепа, С. Любинець, В. Кук, М. Кінаш.

На руки п. Степана Мурина зложили: П. Романяк, Роман Бойко, Роман Литвин, Михайло Солтис по $5.00; по $2.00: Ольга Моцівна, Василь Мурин, Г. Загакайло, Е. Вігак; по $1.00: М. Барабаш, І. Мариняк.

На руки п. С. Ментуса зложили: по $1.00: П. Осолінський, С. Ментус, І. Ментус, М. Мельник, П. Кшивецький, В. Мілик, Н. Найбіда, І. Грицик, С. Дух, В. Ментус.

На руки п. С. Прокопова зложили: по $1.00: С. Прокопів, І. Сабан.

С. Тимець зложив $4.00.

На руки п. Івана Ґавро зложили: Николай Тимуш $10; по $5.00: Никола Гусір, Іван Ґавро, Іполит Копчинський; по $1: С. Фута, В. Микитин; П. Левтюх 50 цнт.

На руки п. Івана Сітарського зложили: по $2.00: Д. Багар, Ю. Пасічник; по $1.00: І. Сітарський, Ю. Татарин, І. Кульчицький, П. Багар, Й. Пинюк; М. Котуринський 50 цнт.

На руки п. Ф. Чорнописького зложили: по $2.00: М. Вайда, Н. Сенишин, Д. Шеремета, П. Ґоршко, І. Савка, І. Гурник; по $1.00: І. Ярошко, П. Зайдел, М. Дитко, Ф. Дія.

На руки п. Івана Скульського зложили: Стефан Іванишин $5.00; В. Машталь і Й. Дичка по $2.00; по $1.00: І. Воробець, С. Процюк, А. Мізин, Г. Жовтий, С. Пічурський, І. Скульський, М. Дворняк.

На руки п. П. Демчина зложили: по $5.00: Петро Демчина, Михайло Дворянин і Володимир Лабай; по $2.00: О. Максимович, М. Литвин; по $1.00: Г. Войтович, Г. Тарновий, О. Лопчина, П. Гіб к, Анна Бурак.

На руки п. М. Білянського зложили: Василь Наняк $12.50; Михайло Білянський $10; Петро Процюк $5; Стефан Бай $12.50; Петро Нагавиця $5; Михайло Тобер $2.00.

На руки п. Дмитра Ґоя зложили: Йосиф Козак і Дмитро Ґой по $5.00; по $2.00: Е. Кочій, В. Келдер, Панько Венгрин

На руки п. Василя Шкраба зложили: Василь Шкраба $10; по $5.00: Павло Гамада, Стеф. Дужанський, Петро Семчук, Ів. Лабойко; Мих. Волавник $2.00; по $1.00: М. Дідух, Й. Гарасимів.

На руки п. М. Барабаша зложили: Йосиф Офік, Мих. Шаран, Гавриїл Єдинак і Григорий Чикало по $5.00; Н. Будник $2.00; по $1.00: П. Винярський, М. Яцко, М. Венгрин, Д. Мисик, Г. Стефанишин, С. Мурин, М. Гусір, Н. Гуль, А. Романків, А. Білик, І. Костирка, Й. Стефанів.

На руки п. М. Микитина зложили: Василь Гриньків $5.00; Михайло Микитин $3.00; по $2: С. Голаса, Г. Ониськів, П. Угриновський; по $1.00: Д. Кравець, Н. Смаль, С. Канонік, Андрей Край, І. Демитрусь.

На руки п. М. Фединського зложили: Йосиф Сепот $5.00; по $2.00: Мик. Водзянський, М. Белегай, Теод. Романяк; по $1: С. Стефанків, С. Порлянчок, Ф. Кошинський, М. оМрдок, Мак. Фединський; Т. Гегенко 50 цнт.

Василь Музика $25; Іван Бабій $1.50; Др. С. Гриневецький Михайло Поляк, о. Василь Стецюк і Михайло Яворський по $10.00; Андрій Булка $7.00; Михайло Фтомин, Іван Шкраба, Ю. Машталь і Стеф. Мурин по $5; по $2.00: Стефан Мусійчук, М. Сарабун, С. Боняківський.

2) Детройт, Миш., переслано 623.75

Зложили: Стеф. Пирькок $70; Буртник Микита $50; Петро Натинка $25; Онуфрій Шеремета $22; Юрій Голубицький $20; по $10: Степан Підперигора, Йосафат Філяс, Михайло Кривий, Павло Дмитрів, Стефан Ревак, Іван Михалюк, Іван Форись, Ів. Дідух, Стефан Франків, Григорий Маланяк і о. Вол. Довгович; Теодор Наконечний і Андрій Пивар по $6.00; Михайло Коваль, Степан Гальчишак, Ілія Процайло, Ілія Степаняк, Онуф. Буката, Василь Шеремета, Михайло Попович, Михайло Кульчицький, Іван Михалюк, Ілія Стернюк, Івин Носан, Григорий Трухан, Григорий Гейз, Андрій Блащук, Вас. Запотічний, иМхайло Андрусевич, Яків Поливка, Іван Гирльовський, Андрій Маланяк, Іван Рожицький, Яків Бойко, Антін Курило, Дмитро Гоцяк, Павло Загородній, Яків Денисюк, Іван Рунька, Василь Бродяк, Василь Дрипень, Марія Ворончак, Михайло Хамуляк, аМксим Худа, Мих. Голубник, Сестр. Пр. Серця Хр., Марія Крушицька, о. Филимон Тарнавський, Василь Чмир, Дм. Савіцький, Дмитро Загородний, Василь Угрин, Теодор Федун, Микола Волошин, Микола Софінський, Катерина Мельник, Ілія Андрусевич, Михайло Момот, Микола Шрам, Григорий Плекан, Микола Степаняк, Микола Баранецький, Мих. Кривий, Дмитро Шлапак, Ант. Горошко, Стефан Осмала, Степан Дідула, Петро Куцло, Залуський Антін, Андрій Дяків, Тимко Крижанович, Ілія Недвід, Осип Іванишин, Григорий Михайлишин Михайло Бенько, Віктор Долотович і Іван Русяк по $5.00; М. Паславський $3.00; по $2.00: Іван Іваницький, Василь Данилів, Іван Сидор Степанів, Ілія Горбаль, Теодор Медвідь, Степан Корчинський, Текля Корчинська, Дмитро Запотічний, Ст. Рупа; по $1.00: Франко Снежик, Іван Форись, Василь Рибцуник, Данило Потап, Ксеня Чмир, Дмитро Собашко, Петро Шпирка, Володко Філяс, Юрий Лялько, Олекса Васюник, Н. Н., А. Чмир; по 50 цнт.: Евген Сидор, Анна Михайлишин, Петро Підперигора, Степан Наконечний, Маруся Голубник, Степан Музика, Степанія Михайлишин, Василь Куцло, Івась Савіцький; по 25 цнт.: Маруся Запотічна, Евген Михайлишин, Марійка Плекан; дрібн. датками $11.50

3) З Нюарк, Н. Дж. переслано 200.00

Зложили: Теодор Каськів, п. Зазуля і п. Петрашак по $10.00; о. Сембратович, Н. Н. Гарасим Гулька, п. Отаманець, п. Варніцка, Анд. Дідилівський, п. Романків і Ів. Тарнавський по $5; Плакса $4.00; Варніцький і Петрашек по $3.00; по $2.00: Маселко, Луякевич, Фещук, Гриців, Яцентів, Карач, Бабур, Сікора, Чарнецький, Юревич, В. Сидорович, Стефан Рудий, Пасюк; по $1.00: Т. Чорний, Маньківський, Канарок, Мікдашевич, А. Василь, М. Павлусь, Н. Козак, Ол. Шклярик, Настюк, І. Фурда, Т. Ґріта, В. Ґвязда, Ів. Ґудз, П. Урбанський, Ст. Буньо, Біленький, Роговський, Вахулів, П. Романишин, В. Седляр, Білас, Слобоцький, Калиновська, Дороложук, Калинович, Іванишин, Шафранська, Гарасимчук, Лобур, Гриць Відземок, Горбач, Я. Варніцький, Соколовський, Дерелиця, Присяжний, Муляр, Клебан, Соколов, Радзиняк, Товінський, Матона, Федорів, Лука Крук, Вокотруб, Дц Бакун, О. Дачишин, Багрій, Петлярчик, Салабай, Шкільний, Бачинський, Польний, Явдошка, Гладкий, Прийдун, Мазур, Брик, Нагай, Довагнь, С. Корда, Гальків, Ротонкий, Свінчак, Починок, Калушка, Гр. Триляк.

4) З Ню Йорк Сити переслано 800.00

Зложили: Михайло Пеліх, Др. С. Демидчук і Василь Седжір по $25; М. Оцеля, о. Н. Підгорецький по $20; Гринько Писько $15; Катя Андрус, Атаназий Дудинський, Іван Притка, Марія Тураш, Ф. Матлай, Никола Касян по $10; Павло Гуляк А. І., Марія Томків, Т. Лопушинський, І. Саольник, Іван Луців, Ілько Матієв, Дмитро Маланчук, К. Миронюк, Марія Кий, Антін Когут, Д. Редчук, Никола Проців, Нік. Джурин, Т. Дубас, Касіян Добрянський, Іван Гузар, Д. Сіроцький, Микита Гусла, Михайло Тарнавський, Ів. Лазорчак, А. Свитак, І. Мацик, Петро Матієв, Микола Масимович, Марія Мазур, Еміль Коцко, Теодор Казнів, Йос. Підузевський, Петро Пиволорчин, Яким Дячун, Дм. Денас, Іван Гриців, Стефан Горбатюк, Осип Проць, Данило Яворський, Іван Тураш, Вас. Лазута, М. Соловський, Лев Миронюк, М. Микитович, Микола Мисіович, Д. Д. Ковалів, Мих. Крупка, Василь Романів, Мих. Першин, В. Ференгович, Стеф. Деркач, Марія Давидів, Н. Герман, Льонгин Гафткович, Стеф. Гиса, Т. Барашовський, Тимко Піцунко, Марія Возняк, Теод. Онуфрик, Йосиф Гренишин по $5.00; Михайло Возьний $4.00; В. Цісик, Михайло Дусановський, Іван Багнюк, М. Сидок, Зофія Дацишин, Стефан Шіпка, І. Добровольський, Нік. Ганц по $3.00; по $2.00: Теод. Гулька, П. Шонко, Микола Салима, Іван Смісько, Олекса Рипка, Палагія Пріяма, П. Федкович, Сенько Гулай, Іван Дусановський, Іван Голіяд, Г. Васильців, Юрко Будник, Дмитро Ушак, Іван Шподарунок, Катря Сахман, Юліян Рокецький, В. Маринюк, Текля Підлузецька, Т. Качмар, Теодор Дедоха, Дм. Старасцяк, Я. Голодієцький, Ів. Блажків, Іван Атаманчук, Петро Якимів, Роман Тиливак, Д. Сідляр, Волод. Ратушний, Тимко Милещук, С. Прончак, К. К., С. Дембицький, Іван Гарасимчук, Пилип Вальорний, Ів. Билінський, С. Абрагамовська; Семмен Рипчук $1.50; по $1.00: Петро Зюбрицький, Петро Задорожний, Григ. Онуфрик, О. Стецько, М. Северин, Ів. Слободзян, Іван Стадник, Шулинда Д., Н. Н., Стефан Яворський, Юрко Микитка, Василь Зиблікевич, Ф. Заяць, Дмитро Олексів, Кир. Семко, Павло Стрембіцький, Анна Спітик, Дмитро Савчак, Софія Сулима, Никола Ніновський, Юлія Шкляр, Дм. Мотяк, Юрко Мачуга, М. З., Никола Олійник, Михайло Стець, Іван Семан, М. Сіврук, Д. Сеник, П. Сеник, Іван Сомик, Н. Н., Василь Щпуні, Павло Мороз, Николай Марків, А. Малитаин, Гринько Попик, Степан Переговський, Іван Панчишин, Н. Гула, Петро Рудий, Дмитро Рокицький, Ксеня Третяк, Р. Тимків, Анна Лозінська, Іван Галичан, Т. Герман, К. Демячка, З. Кульчицький, Семко Кафтан, А. Клічак, Дзоцько, Г. Джурин, П. Демчук, М. Волошинський, І. Геба, Катерина Бахар, Павло Бондар, Маланка Антошків, М. Іванишин, Васидь Мандрона, Филип Чесанюк, Іван Приймак, П. Перей, Софія Павлишин, М. Пригельський, А. Біленький, Мих. Радик, Н. Тураш, Ф. Татунчак, Петро Левків, Михайло Феник, Михайло Ганюшин, Йос. Грицай, М. Курпіта, Василь Костишин, М. Костецька, Р. Квасновська, А. Душинчук, Г. Дравганик, Іван В. Дячен, Волінський, Іван Бабинець, Ів. Бобецький, А. Багрій, Анастазія Бугун, Андрій Савула, Іван Макар, Теод. Чарнецький, О. Порпіна, Т. Придиус, Іван Пелех, Гуа, Федько Гулай, Іван Редчук, Іван Тимців, Щур, Денис Левкович, Сенько Гамар, Стефан Ганюшин, Е. Дембіцька, Іван Кувачук, М. Каришин, Ю. Костецький, Іван Кур, А. Дутчак, М. Добрянський, Юрко Верстух, Никола Віцик, Йосифа Білоруська, Д. Биндас, Михайло Бахүвич, М. Євуш, Нік. Пушкар, Іван Юрків, Іван Жеграй, Яким ома, Стефан Дублик, Ів. Козуховський, Михайло Концірук, Никола Франчук, Дмитро Левицький, Олекса Прокопів, Іван Штойко, Ю. Присьвяк, Михайло Борис, Олька Данилюк, Олекса Комар, Федор Дзолишин, Василь Фенц, С. Рудий, Василь Шульга, Михайло Піздрона, М. Шильницький, Микола Демкович, Іван КабаХак, Мих. Коваль, А. Гладій, Михайло Луцик, Дмитро Попадюк, Нік. Шуст, Р. Скуба, В. Сівуник, Г. Сеник; по 50 цнт.: П. Косців, Михайло Покришка, Т. Костів, Василь Мазур, Г. Т. Подоляк, Филип Меленький, Федор Гнида, Василь Терлецький, Я. Потадабчук, Н. Бенарчик, М. Кухнар, В. К.; по 25 цнт.: Степан Борецько, Н. Н.

(Дальше буде).

САМОВБИВСТВО СЕКРЕТАРЯ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Дня 4. грудня вечером намагався поповнити самовбивство вистрілом з револьвера секретар львівського університету Владислав Вятрович. В безнадійному стані його відвезено до лічниці. Причина трагічного кроку не відома.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА

Дня 4. грудня під Вовковом на лінії Львів-Підгайці зіткнулись два поїзди, тягаровий з особовим, наслідком чого особовий вискочив із шин. Кілька осіб є поміж пасажирів було ранених, а також зелізничний персонал потерпів значні шкодження. Причина катастрофи невідома.

НІМЕЦЬКА КРИТИКА ПРО ВИННИЧЕНКОВУ „БРЕХНЮ"

Один з найбільших берлінських театрів „Фольксбіне" (Volksbuehne) виставив дня 1. падолиста драму Володимира Винниченка „Брехня". Німецький переклад сеї драми зладив знаменито німецький письменник Ґустав Шпехт, песа була виставлена в першорядній обсаді і публика віднеслася до неї дуже прихильно. Великий театр був заповнений по береги, а по скінченню вистави оплескам не було кінця. З того часу песа була виставлена дотепер около 20 разів і остає ще далі в репертуарі. Німецька преса, берлінська і навіть провінціональна, присвятила песі Винниченка обширні критики. Одначе більшість критиків, треба сказати, висловилася про песу здержливо або неприхильно. Одна з причин сього у ворожих впливах російської еміґрації, яка опанувала особливо в Берліні німецьке мистецьке життя та вжила очевидно всіх заходів, щоби недопустити до успіху українського драматурґа. Не зважаючи на те, якраз деякі дуже поважні часописі принесли дуже прихильну оцінку „Брехні" пера відомих німецьких театральних критиків, що серед зазначених вище неприязних для українського письменника умов набирає тим більшого значіння. Подаємо вимки з критик трьох дуже поважних німецьких дневників.

„Франкфуртер Цайтунґ" з 5. падолиста зазначує на вступі своєї рецензії з вистави „Брехні", що Винниченкова драма має багато схожого з драмою німецького письменника Ґерґарда Ґавптмана „Розе Бернд". Обидві песи побудовані на почуттю милосердя. „Німецький поет милосердя і сей український поет (Винниченко) ідуть обидва тим самим тінистим шляхом. але в обидвох випадках криється під поняттям милосердя цілком щось иньше. У Ґавптмана „милосердя" се терпіння, у Винниченка воно стає творчою силою. І ся сила підносить драму Винниченка до висоти душевного свята. Тут треба поминути все, що в сій драмі є не до ладу наш ніжний погляд мусить спинитися єдино на постаті одної жінки. Вона не може покинути нелюбого мужа, бо милосердиться над ним і над його родиною. Вона не може покинути свого коханка, бо милосердиться над ним і над собою і знає, що втіха є житевою конечністю. Вона не може відтрутити навіть свого ворога, бо має милосердя і для своїх недругів. Се не мучениця, се — героїня милосердя. І як така вона уживає брехні як своєї зброї й оборони. — Глядачеві стає зрозуміло: Милосердя — се сила. І лишається враження, яке сягає глибоко".

В „Кельнiше Цайтунґ" з 10. падолиста пише відомий німецький критик Мізінґ: Трьохактова драма „Брехня" була виставлена з ростучим успіхом, який при кінці піднісся дуже високо. Безперечно в сій песі помітно вплив Ібзена і инших Скандинавців і тема про житеву брехню, яка є конечна для людського щастя, не є нічим новим, від коли ми знаємо Ібзенову „Дику качку". Але Винниченко створив песу з особливим характером в деяких і вона викликує певне, навіть чисто театральне напруження. Се заслугує на тим більше признання, що цілий свій світ він збудував властиве з зовсім буденних характерів. Усе світло він кинув на героїню своєї песи Наталію Павловну, яка є осередком песи під кождим оглядом. Вона сама висловлює свою житеву фільософію такими словами: „Люде не потребують ні правди, ні брехні, вони потребують щастя". І вона обдаровує щастя всіх на всі боки. Її найбільшим старанням є удержати, мимо своєї постійної брехливости, у всіх, що довкола неї, віру в себе... Вреші вона виберає смерть від отруї, і гине подивлювана до кінця своїм віруючим окруженням".

Берлінська „Нойе Пройсіше Цайтунґ" з 2. падолиста пише: „Володимир Винниченко осягнув своєю драмою „Брехня" повний, заслужений успіх... Питання подружної брехні порушується тут з силом і певністю. Ніде не подибуємо тої декадентської сваволіности, з якою звертаються до сих питань звичайно Французи".

При сій нагоді згадаємо, що Винниченкову „Брехню" виставляли дотепер ще три иньші німецькі театри, а саме т. зв. Камершпіле в Мінхені і міські театри в Нірнберзі та Ляйпціґу. Особливо в Мінхені ся песа мала великий успіх. Крім „Брехн" виставив берлінський театр „Трібіне" літом сього року Винниченкову драму „Білий медвідь і чорна пантера", також в перекладі Ґустава Шпехта. Тут ся песа ставилася кождий день через цілий літний сезон.

ЛИСТ З КРАЮ.

(Священик до священика).

Дорогий Отче!

Ваш лист з 17. жовтня я дістав якраз коли вернув з польського криміналу. Для „урозмаіценя" на час виборів „вольних" польських до варшавського сойму замкнули мене „iure caduco" і ще пятьох ереїв з Турчанщини, кількох учителів і селян. В Самборі нас сиділо 311. По інших містах більше, всіх у Східній Галичині до 15,000. Дещо може будете читали по часописях. Прийшли забрали, донесенне жандармерія зробила якебудь — суд звільнив, нема причини тримати в арештах, прокуратор противиться, іде до апеляції до Львова. Вибори минули, вертаю зі Львова і до хати — але декотрим пописали, що орґанізують „боюфкі" або суть патронами саботажів, подали фальшивих свідків, або таких що не жиють, і поки ся докаже що так есть, сидять... Але всьо перетерпимо. Із „криміналу" виходжу все сильнійший, і вчера на злість Ляхам виголосив я чисто політичну проповідь на тему: за що мене арештували, і за що нас тисячі мучать...

ҐДАНСК НЕ ХОЧЕ ПОЛЬСЬКИХ ШКІЛ

Ґданський сенат ухвалив недопустити до утворення польської торговельної академії в Ґданську. Сенат стверджує, що для малої горстки Поляків в тому місті вистарчить німецька академія та вказує на те, що Поляки бажали заложити академію не для потреби, а в ціли польонізації того міста.

4-ТЕ СПРАВОЗДАННЄ СОЮЗУ „ГОЛОДНИМ УКРАЇНИ" У ВІДНІ

Діяльність Союзу кінчаючи місяцем серпнем була представлена в попередніх справозданях, 1-3. Далі діяльність Союзу провадиться в тих же напрямах зазначених при його заснованню.

1) Знайомлення українських та інтернаціональних кругів з тяжким становищем на Україні, пропаґанди помочи для боротьби та інформовання про найбільш доцільні форми і дороги помочи, 2) безпосереднього несення помочи з тих фондів які вступають в безпосереднє розпорядженнє Союзу „Голодним України".

Перша мета осягалась відозвами в пресі і кореспонденцією з українськими і інтернаціональними запомоговими орґанізаціями. Особливо з Інтернаціональним Червоним Хрестом Союз в останнім часі постарався війти в тісніші відносини, по тім як свою запомогову роботу на Україні став вести в тіснім орґанізаційнім контакті з Українським Червоним Хрестом. З українських закордонних орґанізацій Союз стояв в особливо тісних і дружніх відносинах з львівським Комітетом „Голодній Україні", котрий передавав йому свої засоби на ті цілі, котрих не міг виконувати сам і підтримував з ним тісний звязок через своїх відпоручників, які засідали в віденськім Союзі в особах Вп. А. Витошинського і Льва Левицького. Також з цілим рядом запомогових українських орґанізацій, які пересилали свої складки буть то Союзови, буть то на Україну відповідно до його інформацій, Союз „Голодним України" стояв в живих зносинах.

В орґанізації безпосередньої помочи несеній Союзом зайшли в останніх місяцях такі зміни: Почавши розподіл на Україні через б. Українське Наукове Товариство в Київі, як найширше колись розгалужену культурну орґанізацію, що розділювала сі жертви між широкими кругами культурних робітників, Союз „Голодним України" повів потім сей розподіл через своїх уповажнених, які працювали в купі з представником Українського Червоного Хреста Д-ром Холодним, остаточні форми сій орґанізації мали бути надані за порозумінням з Головною Управою Українського Червоного Хреста, — в сій цілі Др. Холодний виїхав в минулім місяци до Харкова, в момент замкнення сього справоздання ще не одержано відомостей про вислід сих переговорів.

В безпосереднє розпорядженнє Союзу „Голодним України", крім на місці переведених складок, вплинули по 15. падолиста такі жертви, надіслані на руки проф. М. Грушевського:

Український Запомоговий Комітет в Філядельфії 25 дол.; Маніфестаційний Комітет в Філядельфії 200 дол.; Комітет б. українського запомового товариства в Едмонтон 300 канад. дол.; Дмитро Коцюбинський в Палмертон, 5 дол.; Збірка в Ляйсінґу, через Г. Кудрика 62 дол.; Т-во імени Івана Франка в Питсбурґу 25 дол.; Гр. католицька українська Громада в Нортгемптон 100 дол.; Ліґа американських горожан українського походження в Трентон 40 дол.; Комітет Запомоговий в Честер 64 дол.; Комітет несення помочи рідному краєви в Брукліні 25 дол.; Українська православна громада в Гарра, Окла. 23 дол.; Український Червоний Хрест в Вінніпеґу 500 канад. дол. (489.90 амер.); збірка в Провіденс, через п. Шкварюка 20 дол.; Церква св. Михаїла в Гартфорті, збірка з Дня Цвітів 200 дол.; Гр. кат. Громада в Шікаґо 27 дол.; Пляйтон Соляр в Монческер 2 фунти штер.; Шопа Х. 10 гол. гульденів.

Львівський Комітет „Голодній Україні" з своїх фондів передав на посилки живности 3 міліони польських марок, на посилки обуви й одежі 5 міліонів марок.

З сих фондів вислано 10-доляровими посилками А. Р. А. культурним робітникам і взагалі потрібуючим 350 долярів, в помін учительству і школам на 200 дол. Понадто ріжними орґанізаціями вислано на адреси вказані Союзом посилок А. Р. А. безпосередньо більше як на 2000 долярів, поскільки відомо се Союзови. З тих усіх посилок уповажнені Союза наділили поживою, як видно з квітів, коло двісті осіб, не вчисляючи шкільної дітвори.

Через віденську місію УСРР. вислано в червні-серпні шість посилок з річами жертвованими і закупленими— поживою, ліками, письменним матеріялом, одежою і т. п. загальної вартости 1,300,000 австр. корон. З місяця вересня посиланнє таких посилок через місію УСРР припинено, натомість приготовлено більший транспорт обуви, біля і теплої одежі, висланий 16. падолиста через місію Нансена на адресу Українського Червоного Хреста, що має розділити сі річи з участю уповажнених Союза:

310 пар черевиків мужеських, жіночих і діточих, 502 штуки светерів, вовняних блюзок, 49 штуки трикотових убрань для дітей, 69 тузинів теплих панчіх, шкарпеток і рукавиць, 66 штукperеношеної одежи, біля.

Всего на суму 110,000,000 (понад 1500 дол.) корон австр. По закінченню сеї операції Союз 5ухвалив післати посилки з поживою на 500 дол., головно для шкіл, бурс і захоронок.

Піднята в порозумінню з Комісаріятом Народної Освіти УСРР, акція в справі виїзду за кордон на лікування, спочинок і заняття українських учених, письменників і артистів, котрим Союз мав оплатити проїзд і 4-6 тижневий прожиток (диви справоздання ч. 3) не дійшла до здійснення в сім часі, через велику проволоку яка зайшла з польськими пашпортовими візами, а з початком занять по школах Комісаріят признав уже неможливим дати відпустки.

Так само неполагодженою зістаєся друга справа, піднята Союзом з ініціятиви культурних діячів з Великої України. Союз займався збиранням жертв в підручниках для українських шкіл, дістав в сій справі далеко ідучі обіцянки від закордонних видавців, але не міг одержати офіціяльного виказу, які з виданих за кордоном підручників будуть перепущені на Україну, і через се висилка не могла сповнитись.

Не вважаючи на всякого рода трудноці, які заходили в запомоговій роботі Союзу „Голодним України" і скромні результати, через те осягнені, Союз уважає своїм обовязком продовжати свою діяльність з огляду на незвичайно тяжкі обставини українського життя. В суперечь заспокоюючим вістям, які пішли були по світу літом сього року, становище на Україні не покращало, а може навіть погіршало з сею осеню. Тому всяка, навіть невелика поміч з боку закордонних, земляків там високо цінится й з великою вдячністю приймається. Ось що наприклад пише в сій справі оден з наших уповажених, з дня 10. жовтня:

„Ще є одна річ, яку мушу Вам та Союзови „Голодним України" переслати, тільки ані в лист її не вкладеш, ані пакунком не вишлеш, і хіба тільки відчути Ви можете її серцем: се подяка. Щира, безмежна, часом збентежена, часом здивована, але завжди глибока, радісна та щира подяка. Стільки доводиться чути її від людей зруйнованих, голодних нам — тим хто коло розподілу; отже хочеться переслати сю подяку Вам, всім хто запомогу сюди надсилає, хто дає змогу віджити кращим культурним силам. Слів нема таких, щоб висловити сю колективну подяку — та Ви її мусите серцем відчути!"

Нехай сі слова будуть подякою всім хто відізвався досі на заклик Союза „Голодним України" і заразом заохотою на будуче. Не вважаючи на скрутне економічне становище і ріжні инші пильні потреби, які стають перед українським розселенням за межами Великої України, нехай памятають вони її велику біду і уділяють їй усе що можуть.

У Відні, дня 18. падолиста 1922.

М. Грушевський, голова;
І. Коссак, скарбник;
Ю. Тищенко, секретар.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, подає до відома всім своїм членам, що на річнім засіданню дня 16. грудня 1922 вибрано отсей новий уряд на 1923 рік: М. Сухорський, предс.; О. Нагірний, секр.; А. Світлик, кас. Також повідомляється всіх членів, що перший річний мітинг відбудеться 13. січня 1923. Проситься тих членів, котрі довгують, аби вирівнали свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані, а то дуже некрасно. Також остали ще важні справи до полагодження. — О. Нагірний, секр.

КЕНЗАС СИТІ, КЕН. Бр. св. Володимира, від. 623, повідоляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що вибрано отсей новий уряд на 1923 рік: В. Шиляк, предс.; М. Левусь, містопр.; Г. Осінчук, кас.; П. Ярема, секр. фін.; Д. Яремко, секр. рек.; Л. Тягнибик, С. Звадюк, контрольори; М. Крикливий, П. Ворончак, надз. хорих. Мітинги будуть відбуватись що місяця по 15-ім, о 2. годині пополудні. Нових членів будеться приймати в січні і лютім без вступного. — П. Ярема, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76 повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах, котрі відбулись 16. грудня 1922, вибрано отсей уряд на рік 1923: Н. Романишин, пр.; Л. Лапчак, з. предс.; С. Стойко, кас.; М. Дуфляк, з. кас.; О. Лисак, секр.; Т. Присташ, з. секр.; О. Витяз і А. Ділиївський, контрольори; Г. Струк і О. Биндюга, надз. хорих; С. Свербивус, дверник. Повідомляється також всіх членів, що на річних зборах члени ухвалили одноголосно, що з початком січня 1923 року кождий член має платити 15 цнт. більше до братської каси. Хтоб присилав свої місячні вкладки до кого, щоб не забув присилати 15 ц. більше на місяць. — О. Лисак, секр.

ВЕНТЛІВИЛ, ПА. На 1923 рік вибрано на мітингу бр. св. Арх. Михаїла, від. 109 отсей уряд: С. Яворський, предс.; М. Гураль, містопр.; І. Фариняк, секр.; А. Добрянський, заст. секр.; М. Кендза, кас.; М. Рогда і П. Яницький, дозорці каси; С. Курилк, дозорець хорих; Р. Новак, дверник. — І. Фариняк, секр.

ЕРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, подає до відома, що річний мітинг відбувся 17. грудня 1922, на котоім вибрано отсей новий уряд: В. Юрчак, предс.; І. Пеленський, містопр.; М. Пеленський, секр.; Н. Вітковський, заст. секр.; В. Толис, кас.; В. Гаврилів, заст. кас.; А. Макаровський і Н. Гаврилів, контрольори; Н. Свідерський, доглядач хорих; Г. Беґера, дверник. — Н. Гаврилів, старий, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Богородичани, від. 233, повідомляє, що загальні збори відбулися в неділю, 17. грудня 1922, на котрих вибрано слідуючий новий уряд на 1923 рік: Гр. Семенович, предс.; О. Ходоровський заст. предс.; В. Костів, секр.; Й. Мартинець, з. секр.; І. Мартинець, скарбник; М. Комарницький, з. скарбника; І. Гаврилко і В. Касек, опікуни хорих; Й. Козоріз, Н. Мартинець і Кароліна Квасняк, надзирателі хорих.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".